

Czystsze powietrze, a spalanie odpadów

Przepisy prawa

Spalanie odpadów poza instalacjami do tego przeznaczonymi tj. spalarniami lub współspalarniami odpadów jest zabronione przez przepisy ustawy o odpadach. Za naruszenie tego zakazu grozi kara grzywny lub aresztu.

Przepisy dopuszczają spalanie pozostałości roślinnych, jeżeli spalanie to nie narusza odrębnych przepisów np. przeciwpożarowych lub dotyczących ochrony przyrody, bezpieczeństwa w ruchu drogowym, ale tylko w przypadku gdy nie zostały one objęte systemem selektywnej zbiórki lub odbioru odpadów ulegających biodegradacji przez gminę.

Zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi

Każdy, kto spala odpady w palenisku domowego pieca albo na otwartym terenie nie tylko popełnia wykroczenie przeciw prawu, ale przede wszystkim stwarza zagrożenie dla siebie oraz otoczenia. Spalania tego nie można tłumaczyć oszczędnością - bowiem ciepła powstaje wtedy niewiele. Spalanie nie powoduje także zniknięcia odpadów, lecz prowadzi tylko do ich zmiany w bardzo niebezpieczne związki, które przez pewien czas krążą w powietrzu (skąd je wszyscy wdychamy), następnie opadają i wnikają do ziemi, z której przechodzą do roślin, są zjadane przez zwierzęta, aż w końcu - trafiają na nasze talerze. I tak mniej lub bardziej świadomie realizujemy zasadę „**NIC W PRZYRODZIE NIE GINIE**”.

Ponieważ wszyscy oddychamy powietrzem powinniśmy dbać o to, żeby go nie zanieczyszczać. Dym ze spalania odpadów jest nie tylko duszący i drażni zapachem, ale co najważniejsze jest trujący ze względu na zawartość toksycznych dla zdrowia substancji.

W procesach spalania ważną rolę odgrywa temperatura spalania. Gdy jest zbyt niska powstają zanieczyszczenia, których oddziaływanie na środowisko naturalne i zdrowie ludzi jest bardzo szkodliwe. Spalanie różnego rodzaju materiałów w paleniskach domowych odbywa się właśnie w niskich temperaturach (200-500 °C). Procesowi temu towarzyszy emisja zanieczyszczeń do atmosfery, takich jak: pył, sadza, tlenek węgla, tlenki azotu, dwutlenek siarki, chlorowodór, fluorowodór, metale ciężkie, takie jak kadm, rtęć, tytan, arsen, kobalt, nikiel, selen, ołów, chrom, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne oraz dioksyny.

Dioksyny to najbardziej szkodliwe substancje jakie zidentyfikowano w środowisku. Powolnie, ale skutecznie uszkadzają narządy wewnętrzne takie jak wątroba czy nerki, odkładają się w tkance tłuszczowej, są przyczyną chorób nowotworowych, a także bardzo niekorzystnie wpływają na procesy rozrodcze, gdyż mogą powodować mutacje i uszkodzenia rozwijającego się płodu.

Spalanie odpadów np. drewna meblowego, zawierającego chlorowane fenole - czyli substancje do jego konserwacji oraz pozostałości farby i lakierów, popularnych „jednorazówek” czyli torebek plastikowych z polietylenu czy papieru bielonego nieorganicznymi związkami chloru z nadrukiem farb kolorowych o dodatkowej zawartości różnego rodzaju metali ciężkich - powodują powstawanie tych szczególnie groźnych dla zdrowia ludzi związków.

Stężenie dioksyn w wydobywającym się z domowych kominów dymie może wynosić 100 nanogramów/m³. Dla porównania ich dopuszczalne stężenie w spalinach ze spalarni odpadów wynosi 0,1 nanograma/m³.

Spalanie materii organicznej w postaci pozostałości roślinnej na wolnym powietrzu jest także bardzo dużym źródłem powstawania dioksyn. Stosowanie środków ochrony roślin oraz zanieczyszczenia przemysłowe wystarczą, aby i w tych procesach powstały dioksyny i to w stężeniach powyżej 10 nanogramów/m³, które już mogą być szkodliwe.

W sytuacji, gdy wszystkie te substancje emitowane są z tzw. źródeł niskiej emisji, czyli niskich kominów albo nawet powierzchni ziemi nie jest możliwe wyniesienie zanieczyszczeń na duże odległości i ich rozproszenie przez wiatr, skutkiem tego jest lokalny wzrost substancji szkodliwych w powietrzu.

Stan ten szczególnie nasila się w okresie jesienno-zimowym, zarówno ze względu na sezon grzewczy, jak i niesprzyjające rozprzestrzenianiu się zanieczyszczeń czynniki (głównie są to: niska temperatura oraz duża wilgotność względna powietrza). Mówimy nawet wtedy o zjawisku lokalnego smogu.

Spalane odpadów w piecach domowych powodują także osadzanie się w przewodach kominowych tzw. sadzy mokrej. Trudno ją usunąć, a jej nadmiar może spowodować zapalenie się przewodu kominowego, a w konsekwencji nawet przyczynić się do pożaru domu.

Co możemy wspólnie zrobić?

- używajmy opakowań z materiałów biodegradowalnych, tekstylnych, bawełnianych, lnianych, papierowych,
- segregujmy odpady, oddzielmy te odpady, które w żadnym wypadku nie powinny trafić do pieca (opakowania z tworzyw sztucznych, folie, guma, opony itd.),
- nie wypalajmy traw ani nie spalajmy odpadów ogrodniczych w źródłach otwartych - ogniskach, w twoim ogrodzie; zamiast tego warto pomyśleć o kompostownikach,
- inwestujmy w nowoczesne kotły i piece na paliwa stałe (węgiel, brykiety, koks), biomasę (drewno, słomę→), paliwa ciekłe i gaz (kotły kondensacyjne), o wysokiej sprawności energetycznej, posiadające odpowiednie atesty i certyfikaty, bezpieczne dla nas i środowiska, w którym żyjemy,
- stosujmy jedynie paliwo dobrej, atestowanej jakości,
- inwestujmy w termomodernizację budynków,
- jeśli nasz sąsiad zatruwa powietrze, którym oddychamy, poprośmy go, aby tego zaprzestał, a jeśli to nie pomoże, zawiadom o postępowaniu sąsiada straż miejską lub policję,

Nie spalajmy:

- tworzyw sztucznych,
- gumy,
- kartonów po napojach,
- opakowań po środkach ochrony roślin,
- tekstyliów,
- malowanego drewna,
- klejonej tektury,

Pamiętaj, że spalanie odpadów:

- Szkodzi Twojemu zdrowiu i zdrowiu Twoich najbliższych
- Niszczy najbliższe Ci środowisko naturalne
- Zatrzuwa uprawiane przez Ciebie warzywa i owoce
- Może spowodować nawet pożar Twojego domu

Pamiętaj, że w gospodarstwach domowych można spalać tylko:

- papier, tekturę i drewno,
- opakowania z papieru, tektury i drewna,
- odpady z gospodarki leśnej, ale nie chemikalia i opakowania z tworzyw sztucznych,

- odpady kory i korka,
- trociny, wióry i ścinki drewna.